

תיבה ב-3: השפעות מבצע "עם כלביא" על המשק

ב-13 ביוני 2025 החל מבצע "עם כלביא". המבצע ארך 12 ימים עד ההגעה להפסקת־אש. במהלך המבצע שיגרה איראן מאות טילים לעבר ישראל שחלקם פגעו בערים ויישובים, הרסו בניינים, הסבו נזק לרכוש וגבו קורבנות. בימי המבצע הורה פיקוד העורף לציבור להישאר בקרבת מקלטים ומרחבים מוגנים ולהימנע מנסיעות ומוסדות החינוך נותרו סגורים. הנחיות אלו הובילו לצמצום ניכר בפעילות הכלכלית במשק. עסקים רבים היו סגורים או פעלו במתכונת מצומצמת. הפעילות האווירית בנתב"ג הוקפאה למרבית המערכה ובכך נעצר אפקטיבית סחר־החוץ האווירי של ישראל, אשר בצד הייצוא מרביתו מוצרי טכנולוגיה־עילית שערכם גבוה יחסית. כ-25% מהייצוא ו-21% מהייבוא של ישראל (סחורות ושירותים, לפי שווי) הם דרך האוויר. עובדים רבים נעדרו ממקום עבודתם, כאשר מנגנון חל"ת הופעל בדיעבד בתנאים מקלים. בעקבות זאת קפץ שיעור האבטלה הרחבה ל-9.2 אחוזים בחודש יוני ושיעורי ההשתתפות והתעסוקה ירדו מעט. מייד בסיום המבצע התחילה הפעילות במשק להתאושש. עסקים חזרו לפעול כסדרם והפעילות במרחב הציבורי חזרה למצבה טרום־המבצע. בחודש יולי כבר שבו שיעורי האבטלה, התעסוקה וההשתתפות למצבם בחודש מאי. ההוצאות בכרטיסי אשראי, שירדו בחדות במשך המבצע, עלו במהירות ובתוך פחות מחודש עברו את רמתם לפני המבצע. דיווחי עסקים בסקר המגמות בעסקים של הלמ"ס הראו שהפעילות העסקית חזרה במהירות לסדרה ושהמבצע לא גרם לירידה בהזמנות לייצוא.

הירידה החדה בפעילות למשך קרוב לשבועיים גרמה ברביע השני של 2025 לירידה חדה בתוצר ובכל השימושים ומיתנה את צמיחת הייבוא באותה תקופה. מנגד, נתוני החשבונאות הלאומית לרביע השלישי של 2025 הראו עלייה חדה מאוד בתוצר ושימושים ברביע זה. בסופו של דבר עמדה הצמיחה בין הרביע הראשון לשלישי של 2025 על 3.8% (במונחים שנתיים) – מעט גבוה מהצמיחה הממוצעת מתחילת 2024. גם הרכישות בכרטיסי אשראי שהו בחודשים שאחרי המבצע מעט מעל המגמה שקדמה לו. אלו עדויות לכך שהיה פיצוי מסוים בפעילות אחרי המבצע (ברביע השלישי של 2025). על סמך מודל צמיחה והערכות לנזקי אירועים קודמים אנו מעריכים כי הפגיעה בצמיחה השנתית כתוצאה ממבצע "עם כלביא" הייתה כ-0.3 אחוזי תוצר¹, בכלל־זאת הפיצוי ברביעים הבאים, המוערך ב-0.1 אחוז תוצר. כלומר, בניכוי 12 הימים של מבצע "עם כלביא" הייתה הצמיחה השנתית ב-2025 כ-3.4 אחוזים - עדיין מעט מתחת למגמת הצמיחה הקודמת של המשק. לסיכום, ההשפעות המקרו־כלכליות של המבצע היו נמוכות וקצרות־טווח מעבר להשפעה הזמנית במהלך המערכה.

¹ אומדן חלופי, המניח שכל התנודות בתוצר בין הרביעים הראשון לשלישי שיקפו את השפעות המבצע, מגיע לאומדן גבוה מעט יותר - של 0.45 אחוזים.